

ELŐSZÓ

Sokat foglalkoztam a funkcionális stilisztika elméleti és gyakorlati kérdéseivel és természetesen különféle szövegek, mindenekelőtt szépirodalmi művek, közelebbről versek stíluselemzésével, egyáltalán verselemzéssel. Ismeretes, hogy – röviden – a költői nyelv implicit módon, azaz áttételesen, rejtve közli mondanivalóját. Hogy megért-hessük, sőt élvezhessük a költeményt, explicitté kell tennünk. Erre való a megfelelő vers- és benne a stíluselemzés. Ezért gondoltam, hogy „Az ékesszólás kiskönyvtára” nevű sikeres sorozatban közzé-teszek „Hogyan elemezzünk verset?” címen egy kis verselemző válogatást.

Három típusú versből válogattam. Először olyanokat, amelyek mintegy valamely korstílus vagy stílusirányzat jegyében születtek (pl. reneszánsz = Balassi Bálint: Egy katonaének; szecesszió = Ady Endre: Valaki útravált belőlünk). Másodszor meg olyanokat, amelyek valamely jellemző stilisztikai jelenséget reprezentálnak (pl. zeneiség = Áprily Lajos: Március; humoros stílus = Weöres Sándor: Szavak). Harmadszor pedig a korunk szülte, nagyon rövid versekből elemeztem néhányat (pl. Szemlér Ferenc: Atomkor; Kányádi Sándor: Játszva magyarul).

A vers-, benne a stíluselemzés alapja minden esetben a francia explication de texte megújított formája, amelynek lényege az, hogy a vers minden részlegének (szavaknak, kifejezéseknek, nyelvi és stiláris jelenségeknek stb.) utána kell járni, hogy a lehetséges teljes megértést követhesse az esztétikai értékek megállapítása.

A tizennégy elemzést mintának szánom. Abban az értelemben, hogy e verselemző módszer menetét, továbbá azt az eljárását, hogy a versnek egyetlen eleme se maradjon megvilágítatlanul – úgy gondolom – érdemes követni. Ezen belül feltétlen marad még lehetőség arra, hogy ki-ki a maga egyéniségét érvényesítse az elemzésben.

Szeretném remélni, hogy ez a kis kötet az egyetemi és főiskolai hallgatóknak, a középiskolai diákságnak és talán adott esetben a magyartanároknak is segíti majd a költészet megértését, átérzését, értékelését. Mert e munkámat nekik szánom és természetesen azoknak is, akik szeretik a verset.

Megjegyzem még, hogy az elemzéseket követően közzétettem az összefoglaló jellegű verselemző munkák jegyzékét, hogy ezzel is segítsen a vers- és stíluselemzésben való tájékozódást.

2011. március 17.

Szathmári István